

Vrijheid geef je door

Toespraak van ds. Henri Veldhuis bij de 4 mei herdenking te Culemborg

‘Vrijheid geef je door’, zo luidt ook dit jaar het motto van herdenking en viering van 4 en 5 mei.

Nu kun je van alles voor de vrijheid doen in onze samenleving, zoals goede wetten maken en die handhaven, wetten die mensen beschermen en ruimte geven; heel belangrijk. Toch is dat lang niet genoeg om vrijheid te beleven en door te geven. Want uiteindelijk gaat het om de *geest* van de wet, zoals wij mensen die doorgeven.

Neem bijvoorbeeld de vrijheid van meningsuiting. *Formeel* biedt die ons ook de ruimte andere mensen te beledigen en te kwetsen. Maar getuigt het benutten van die mogelijkheid, - zoals zelfs in het parlement gebeurt - van de *echte* vrijheid die we door willen geven aan elkaar en volgende generaties? Is onze vrijheid al goed genoeg als we elkaar fysiek geen mogen pijn doen, maar elkaar wel mogen kwetsen met woorden?

Het staat iedereen vrij teveel alcohol te drinken en jezelf te verdoven, zodat je minder verantwoordelijkheid voelt en aankunt. Maar dat is vast niet de vrijheid die we vandaag door willen geven. Er is juist zoveel onvrijheid door lichte of ernstige verslaving.

Bij echte vrijheid gaat het om *meer* dan de ruimte die wetten ons bieden. Even belangrijk is hoe wij die ruimte benutten door ons persoonlijke gedrag en voorbeeld, als opvoeders, ouders, leraren, collega’s en medeburgers.

Binnen die vrije ruimte van de wet kan de overheid ons niet sturen of dwingen. Daarin zijn we aangewezen op het kompas van ons eigen hart en geweten. De vrijheid in onze samenleving is daarom geworteld in onze *innerlijke* vrijheid, in het respect, de vriendschap en liefde voor anderen, waardoor er vrije ruimte ontstaat waarin we veilig zijn bij elkaar.

Zúlke *innerlijke* vrijheid, dát is de vrijheid die je door kunt geven, ook in moeilijke omstandigheden, ook in situaties van onvrijheid en dictatuur, - tenminste als die innerlijke vrijheid sterk genoeg is.

Gemakkelijk raakt onze innerlijke vrijheid overwoekerd door gemakzucht en eigenbelang. Dan zijn we vooral bedacht op onze eigen ruimte en mogelijkheden. We zijn dan raakbare burgers die al gauw klagen, - met weinig ruimte voor anderen. Kritisch kijken naar onszelf is teveel gevraagd. Politiek en overheid doen het nooit goed, terwijl we toch leven in zo’n prachtig land.

Innerlijke vrijheid moet groeien, vraagt om opvoeding en oefening, steeds weer, vraagt om kritisch voor de spiegel staan, om toetsing door anderen en respect voor anderen, wie ze ook zijn. - Het tegendeel van innerlijke vrijheid is angst, angst voor anderen van wie we - terecht of niet - denken dat die mij bedreigen. Angst maakt ons onvrij..

Zijn wij innerlijk vrij, een beetje . . . meer of minder?

Innerlijk vrij ben je, omdat je beseft dat vrijheid niet alleen jouw vrijheid is, maar ook die van anderen. En dus vind je rekening houden met anderen heel normaal.

Misschien heb je veel overlast van allochtone jongeren in jouw wijk. Je vraagt om een stevige aanpak door de politie. Maar je wordt geen racist, want innerlijk probeer je vrij te blijven, wat moeilijk kan zijn.

Innerlijk vrij ben je omdat je kunt genieten van het leven en daar tijd voor neemt. Voor dat genot en geluk heb je geen verslaving nodig; integendeel.

Innerlijk vrij ben je als politicus omdat je niet alleen goed luistert naar het volk, maar dat volk ook tégen durft te spreken, als het nodig is. Je bent een goede leider met een vrije geest omdat je alleen durft te staan.

Innerlijk vrij ben je omdat je niet gevangen bent door je welvaart, en daarom heb je aandacht, tijd en geld voor anderen.

Innerlijk vrij ben je omdat je niet gaat schelden om gelijk te krijgen..

Innerlijk vrij ben je, omdat je durft uit te komen voor je geloof, als christen, jood, moslim, of wie dan ook

Innerlijk vrij ben je op het schoolplein of de werkvloer, omdat je durft op te komen voor anderen die gepest worden.

Innerlijk vrij ben je omdat je excuus aanbiedt aan collega's of misschien wel je kinderen wanneer je een fout hebt gemaakt.

Innerlijk vrij ben je, omdat je niet opgesloten bent in jezelf, en daarom de pijn of het geluk van anderen kunt voelen.

Zulke innerlijke vrijheid geef je door, van hart tot hart. Vanuit zúlke vrijheid dragen wij de wetten van ons land, en maken we de vrijheid in ons land leefbaar en veilig.

Zulke vrijheid hebben we nodig, als *laatste* bron van vrijheid, als er misschien weer oorlog komt, - als een bezetter aan onze democratie en einde maakt. Dan hebben we alleen nog maar onze *innerlijke vrijheid*, om die te bewaren en door te geven, als een fakkel of waakvlam die nooit mag doven

Zulke vrijheid hebben we nodig, als we ook vandaag weer zeggen: "Dát nooit weer."

"Dat nooit weer", zeggen we in grote dankbaarheid voor allen die ons hun vrijheid hebben doorgegeven, van generatie op generatie, ook als ze hun leven ervoor moesten geven.